2020BEM199 **College van Gedeputeerde Staten**
statenvoorstel

DATUM	15-12-2020	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	BEM
STELLER	Toon Verschuren	TELEFOONNUMMER	0636144376
DOCUMENTUMNUMMER	821C0EC4	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp **:** Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra

Bijlage(n): 1. Kader subsidieregeling

Aan Provinciale Staten,

Gevraagd besluit
Provinciale Staten besluiten:

1. Het voorstel voor Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra vast te stellen.
2. GS opdracht te geven om een subsidieregeling in te stellen waarmee diverse gemeenten ondersteund kunnen worden:
   a. ter versterking van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoedvastgoedeigenaren en overheid in binnensteden, dorpskernen en winkelcentra;
   b. gericht op het bereiken van concrete resultaten/maatregelen ter versterking van de vitaliteit van de binnensteden, dorpskernen en winkelcentra binnen een periode van 1 jaar;
   c. passend binnen het gestelde kader voor de subsidieregeling (zie bijlage).
3. Voor de subsidieregeling gebruik te maken van de bestemmingsreserve “COVID flankerend beleid 2021” (zoals hiertoe besloten bij vaststelling van de begroting in de bijeenkomst van 12 november 2020), met een benodigd bedrag van maximaal EUR 1.850.000,00 (uitgaande van een bedrag van EUR 80.000,00 voor maximaal 23 gemeenten).

Inleiding
De impact van de coronacrisis op de economie is groot en de toekomst nog onzeker. Voor de korte termijn vormen de landelijke steunmaatregelen een buffer om de sociaaleconomische gevolgen van de (gedeeltelijke) lockdown en daaropvolgende economische crisis op te vangen. Voor duurzaam herstel van de economie is er een breed pleidooi vanuit economie en samenleving om korte termijn-herstelprogramma's te combineren met investeringen die nodig zijn in het kader van lange termijn-transities. Binnen de begroting 2021 van de provincie Utrecht is hiervoor een bedrag gereserveerd van circa EUR 15 miljoen voor herstelprogramma’s.
Daarbij is de toezegging gedaan dat concrete bestedingsplannen nog apart aan u worden voorgelegd. Met deze reservering kunnen de volgende trajecten uit de Economische visie versneld en/of versterkt worden uitgevoerd:

- Toekomstbestendig MKB: versterking strategisch vermogen, meer investeren in economische weerbaarheid en wendbaarheid,
- Toekomstbestendige arbeidsmarkt: versterkte inzet op intersectorale werk-naar-werk-trajecten, meer investeren in duurzame structuur voor leven lang ontwikkelen van beroepsbevolking en ondernemers, aanpassingen arbeidsmarktstelsel,
- Verbeteren innovatie- en verdienvermogen: investeren in productiviteitsgroei, benutten versnelling transities op gebied van digitalisering, verduurzaming, gezondheid en gezonde leefomgeving.
- Versterken werklocaties (in aantal en kwaliteit).

Deze aanpak sluit in het algemeen aan bij Europese (herstel)fondsen (vergroening en digitalisering), het nationale groeifonds en bij (inter)nationaal beleid ter versterking van het MKB, het startupklimaat en de beroepsbevolking. Dit budget maakt het daarmee ook mogelijk om aanspraak te maken op de EU- en Rijksmiddelen die voor een duurzaam herstel van de economie beschikbaar worden gesteld onder de voorwaarde van cofinanciering. Daarnaast sluit de aanpak aan bij hij het tienpuntenplan van het Herstelplan Regionale Economie van het IPO, dat zich concentreert rondom de thema's innovatie, onderwijs/arbeidsmarkt, digitalisering en MKB.

Door de huidige coronacrisis is de problematiek van een vitale binnenstad of dorpskern wederom urgent geworden. We zien een versnelde doorontwikkeling van binnensteden en dorpskernen door het wegvallen van een deel van de aantrekkingskracht (o.a. minder detailhandel, minder horeca). Sommige binnensteden en dorpskernen dreigen een minimaal voorzieningenniveau te benaderen.

In februari 2018 heeft u de Retailvisie vastgesteld. In deze Visie wordt een vrij somber beeld geschetst van de te verwachten ontwikkelingen in de Utrechtse detailhandel. Vooral de groeiende invloed van internetaankopen zal zorgen voor een sterke terugloop van het aantal winkelmeters in met name de middelgrote steden. De groeiende bevolking en toenemende bestedingsruimte zouden het verlies aan fysieke winkels niet kunnen compenseren. In de Visie is een tweesporen beleid uitgezet om de effecten van deze ontwikkelingen te beperken; het creëren van een "gelijk speelveld" via het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium en een beleid gericht op versterking van de bestaande binnensteden. In de Herijking van de PRS/PRV in 2016 was het ruimtelijk beleid al aangescherpt door een verbod op het toevoegen van nieuwe winkelmeters buiten – op de plankaart – aangewezen (171) winkelgebieden. Bij het beleid gericht op "vitale binnensteden" is nadrukkelijk vastgesteld dat de primaire verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten, de retailers en de vastgoedvastgoedeigenaren. In het verleden heeft de provincie via het Fonds Binnenstedelijke Ontwikkeling met name het processen ondersteunend door netwerkvorming en financiële bijdragen.

Tevens biedt de provincie ondersteuning door middel van kennisoverdracht. In 2021 wordt wederom een nieuw Koopstromenonderzoek Randstad gestart (net als in 2016 en 2018). Dit onderzoek geeft ook gemeenten inzicht in de ontwikkeling van de verschillende koopstromen en de aantrekkingskracht van winkelconcentraties. Daarnaast starten we een pilot met het gezamenlijk monitoren (samen de gemeenten Amersfoort en Utrecht) van de ontwikkeling van werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren en winkelconcentraties) om de vinger aan de pols te houden en beleidsmatig bij te kunnen sturen. Tot slot zijn we ook voornemens om in 2021 meerdere kennisbijeenkomsten te organiseren voor gemeenten en ondernemers over ontwikkelingen in de detailhandel en winkelconcentraties.

Dit voorstel geeft aan op welke manier we diverse gemeenten willen gaan ondersteunen om de vitaliteit van hun binnensteden, dorpskernen of winkelcentra te versterken, nu deze door de coronacrisis extra onder druk is komen te staan.

Juridische en andere relevante kaders
Artikel 158 Provinciewet.

Argumentatie

1. *Ondersteunen van de samenwerking in binnensteden/dorpskernen/winkelcentra om de vitaliteit te versterken.*
    - Versterken van de organisatiekracht in centrumgebieden (ondernemers, vastgoedeigenaren, overheid, en eventueel andere betrokken partijen) vormt een essentiële voorwaarde om stappen te kunnen zetten in de versterking van de vitaliteit van binnensteden/dorpskernen/winkelcentra.

- Door middel van een organisatievorm, visievorming en strategiebepaling kan samen gewerkt worden aan het versterken van de aantrekkingskracht van binnensteden/dorpskernen, met daarbij aandacht voor de mogelijkheden voor clustering van voorzieningen, behoud van een goede mix van functies en niet te eenzijdig transformeren (alleen wonen).
- Een vitale (toekomstbestendige) binnenstad/dorpskern/winkelcentrum zorgt voor het behoud van het minimaal voorzieningenniveau. Dit ter voorkoming van 'uitholling', wanneer dorpen/steden uiteindelijk te weinig te bieden hebben door minder bezoekers en minder bewoners, en een verdere neerwaartse spiraal.
- Naast een restrictief beleid op het toevoegen van detailhandel en het delen van kennis en ervaringen (leren van elkaar), kan het ondersteunen/ontwikkelen van organisatiekracht een derde belangrijk element zijn om te komen tot toekomstbestendige binnensteden/dorpskernen/winkelcentra.

2. *Organiseren van een subsidieregeling van maximaal EUR 1.850.000,00 ter ondersteuning van diverse Utrechtse gemeenten*
   - Met het beschikbare bedrag kan op korte termijn gewerkt worden aan de versterking van de vitaliteit van binnensteden/dorpskernen/winkelcentra. Juist daar waar de gevolgen van de coronacrisis direct voelbaar zijn en waar actie urgent is.
   - In 2020 zijn we al gestart met 3 pilot-gemeenten om te kunnen zien of de ondersteuning ter bevordering van een organisatievorm tot het gewenste resultaat leidt. Het vormt de opstap voor deze bredere ondersteuning in 2021.
   - Met de inzet van bovengenoemde subsidieregeling moeten binnen 1 jaar resultaten bereikt worden in een versterkte samenwerking en gericht op het oppakken van concrete maatregelen/acties (zie ook kader subsidieregeling).
   - Met een bedrag van EUR 80.000,00 per gemeente (voor nog maximaal 23 gemeenten) kan een aanzienlijke stap gezet worden in de opzet (oprichting) van een samenwerkingsvorm, gericht op versterking van de vitaliteit van de binnenstad/dorpskern/winkelcentrum.

Kanttekeningen

1. *Ondersteunen van de samenwerking in binnensteden/dorpskernen/winkelcentra om de vitaliteit te versterken.*
   - We zetten in op een transparant proces. Waarbij wel snelheid is geboden om snel ondersteuning te bieden aan gemeenten om de gevolgen van de coronacrisis te lijf te gaan.
   - Het proces om te komen tot meer samenwerking tussen ondernemers, overheid en vastgoedeigenaren vergt tijd. Er moet bij de betrokken gemeenten zicht zijn op een goede samenwerking en enthousiasme.
   - Goed om in het achterhoofd te houden dat de investeringscapaciteit van gemeenten nagenoeg weg is (door uitgaven aan coronacrisis).
2. *Organiseren van een subsidieregeling van maximaal EUR 1.850.000,00 ter ondersteuning van diverse Utrechtse gemeenten*
   - EUR 80.000,00 per gemeente is vooral procesgeld. Dit bedrag kan ingezet worden om het proces van samenwerking te begeleiden of aan te jagen, waarbij de betrokken partijen ook om niet bijdragen.
   - Het ministerie van EZK heeft EUR 100 miljoen beschikbaar gesteld voor herstructurering van winkelgebieden, gericht op het versterken van de leefbaarheid van dorpen en steden (motie 131 Palland/Amhaouch). We verkennen welke mogelijkheden dit voor de provincie Utrecht biedt.

Alternatieven

- We willen met dit voorstel een ruim kader bieden voor ondersteuning. Daarbij laten we vooral het initiatief bij de gemeenten. Zij hebben ook de meeste kennis van de lokale marktpartijen.
- We zetten in op de manier waarop de organisatiekracht in een binnenstad/dorpskern/winkelcentrum zou kunnen worden versterkt. Hierbij zou capaciteit vrij gemaakt kunnen worden om concreet te werken aan bijvoorbeeld: Ondernemersfonds, Vereniging van Vastgoedeigenaren, Stichting Binnenstadmanagement, Bedrijven Investering Zone (BIZ). Ook hier geldt dat de gemeenten het beste kunnen inschatten welke (organisatie)vorm het beste past of het meest succesvol zou kunnen zijn.
- In het verleden is er vanuit het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling ook ondersteuning geweest voor versterking van de structuur van binnensteden/dorpskernen (Zeist, Houten, Nieuwegein). De focus van dit programma ligt nu vooral op de versnelling van de woningbouw. Bij het omzetten van detailhandel naar

woningen ligt de betrokkenheid van dit programma wel voor de hand. Naar verwachting is dit meer in de fase van een concreet stappenplan.

Doelen en indicatoren
8.4.1. Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan op de marktvraag
8.3.1. Algemene ondersteuning MKB

Wij stellen hier geen indicator voor. Aangezien het hier om een eenmalige versnelling en intensivering gaat van bestaand beleid, rechtvaardigt dit geen aparte indicator. Het komt neer op het aantal verstrekte subsidies aan gemeenten. Vanzelfsprekend wordt er wel verantwoording afgelegd via de reguliere toelichting bij het beleidsdoel.

Participatie
In het proces van de tot standkoming van de Retailvisie is met allerlei betrokken partijen overleg gevoerd. Tijdens dit proces is gebruik gemaakt van een klankbordgroep (met daarin diverse bij detailhandel betrokken partijen)., Deze Klankbordgroep Retail willen we nu structureel gaan gebruiken om bovenlokaal en regionaal af te stemmen, vernieuwende ideeën te bespreken en ervaringen in aanpakken uit te wisselen. Daarnaast wordt in het Bestuurlijk Netwerk Economie (overleg met de 26 wethouders economie) regelmatig gesproken over de verslechterde situatie in binnensteden en dorpskernen.

Financiële consequenties
Voor de subsidieregeling wordt gebruik gemaakt van de bestemmingsreserve “COVID flankerend beleid 2021” (zoals hiertoe besloten bij vaststelling van de begroting in de bijeenkomst van 12 november 2020), met een benodigd bedrag van maximaal EUR 1.850.000,00 (uitgaande van een bedrag van EUR 80.000,00 voor maximaal 23 gemeenten). Binnen de begroting 2021 van de provincie Utrecht is een bedrag gereserveerd van EUR 15 miljoen voor herstelprogramma’s. Daarbij is de toezegging gedaan dat concrete bestedingsplannen nog apart aan u worden voorgelegd.

Vervolg
Na het beschikbaar stellen van het benodigde budget voor de inzet van een subsidieregeling om gemeenten te gaan ondersteunen, zal op korte termijn besluitvorming plaats vinden in GS om de regeling te activeren. We verwachten dat verschillende gemeenten in het eerste kwartaal van 2021 subsidie kunnen aanvragen binnen deze regeling. We zullen actief communiceren rondom de start van de subsidieregeling. De regeling zal in 2022 worden geëvalueerd. Tussentijds zullen we de verschillende insteken per gemeente en de voortgang daarop uitwisselen tussen provincie en gemeenten.

Daarnaast zullen een aantal andere maatregelen op het gebied van coördinatie en ondersteuning van gemeenten worden ingezet. Daarbij gaat het om het organiseren van een aantal kennisbijeenkomsten en een structurele inzet van het Klankbord Retail. Samen met dit voorstel en de uitvoering van de Retailvisie (het creëren van een “gelijk speelveld” via het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium en een beleid gericht op versterking van de bestaande binnensteden) zijn er diverse maatregelen ingezet om de positie van de detailhandel en de vitaliteit van binnensteden, dorpskernen en winkelcentra te versterken. Wij beschouwen daarmee motie 107 (“Aanpak coördinatie winkelaanpak”) als afgedaan.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 27 januari 2021 tot vaststelling van Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 27 januari 2021

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 december 2020,
met nummer 821C0E54,
van afdeling Economie;

Overwegende dat:
- dit voorstel aangeeft op welke manier we diverse gemeenten willen gaan ondersteunen om de vitaliteit van hun binnensteden, dorpskernen of winkelcentra te versterken, nu deze door de coronacrisis extra onder druk is komen te staan.

Besluiten:

1. Het voorstel voor Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra vast te stellen.
2. GS opdracht te geven om een subsidieregeling in te stellen waarmee diverse gemeenten ondersteund kunnen worden:
   a. ter versterking van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoedvastgoedeigenaren en overheid in binnensteden, dorpskernen en winkelcentra;
   b. gericht op het bereiken van concrete resultaten/maatregelen ter versterking van de vitaliteit van de binnensteden, dorpskernen en winkelcentra binnen een periode van 1 jaar;
   c. passend binnen het gestelde kader voor de subsidieregeling (zie bijlage).
3. Voor de subsidieregeling gebruik te maken van de bestemmingsreserve “COVID flankerend beleid 2021” (zoals hiertoe besloten bij vaststelling van de begroting in de bijeenkomst van 12 november 2020), met een benodigd bedrag van maximaal EUR 1.850.000,00 (uitgaande van een bedrag van EUR 80.000,00 voor maximaal 23 gemeenten).

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters